

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében; Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstraße 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fördötca 1. Süddeutsche Annoncen-Expeditio Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
kilencz óra 9 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Néhány szó a középtanodai oktatásról.

II.

(K—G.) Mielőtt felvett tárgyunkat tovább fejtegetnők, szükségesnek tartjuk különösen is hangsúlyozni a középtanodák fontosságát, s olvasóink figyelmét már előre is felhívni azon nevelésügyi érdekekre, melyek e kérdéssel legszorosabb kapcsolatban vannak, melyeknek lehető mérvbeni kielégítése elengedhetlen feltétele összes szellemi haladásunknak. Mi e kérdés kulcsát nem keressük valami rajtunk kívül álló hatalom körében, hanem önmagunkban, mert csak ez uton leszünk képesek a kitzított célhoz eljutni.

Valamint minden, az emberrel vagy az által teremtett viszonyokkal foglalkozó tudomány, úgy a közoktatásügy is csak akkor nyugszik szilárd alapokon, ha az emberi természetből indul ki s ehez alkalmazza rendszerét, és nem megfordítva.

A nevelés fokozatosan emelkedő processusában a döntő szerepet egyenesen a középtanodáknak tulajdonítjuk. Nem azt értjük ez alatt, mintha a középtanodai oktatás magára elkülönítve a nevelési folyamat más ágaitól, valami maradandót tudna alkotni. Jól tudjuk, hogy közöttük demarcationális vonalat húzni, egyiket a másik rovására felmagasztalni alig lehetne.

Megvagyunk győződve, hogy a nevelési műfolyam egy organicus egész, mit különálló részekre bontani akarni, képtelenség. Az egészben az egyes alkotó elemek nem önmagukért vannak, hanem mint kiegészítő részek szolgálják a magasabb célt, a köznevelés általános érdekét. Következésképp: az egyes alkotó elemek fontossága csak az összesre való kölcsönös hatásuk tekintetéből bírálható, megítélendő, ezért azonban a középtanodák fontosságára vonatkozólag főleg mondottakat nincs okunk visszavonni. Megmondjuk, miért?

Az emberi természet ép abban a korban legszilajabb, szélsőségekre leghajlandóbb, midőn az ifju a középtanodai éveket futja meg. Ez az ugynevezett suhanczkor. Az ifju már kinőtt a boldog gyermek évekből, melyekben a szép, tündér-mesék hallása is megtette a hatást. Vége az álomnak, következik az ébredés. Többé már nem az ártatlan időtöltések rabja. E kor az, melyet a felszabadult szenvedélyek korának legáltalában lehet nevezni. Elértünk ekkor már egy bizonyos fejlettségi fokot, de még nagyon távol állunk az érettség fokától. A most először jelentkező nemes ambíció egyik nemével magunkat a nagyok közé számítjuk anélkül, hogy itéletben, belátásban, gondolko-

zásomban legkevésbé is nagykorúak volnánk. Affectáljuk, úgy szólva magunkra erőszakoljuk az érettség külmezt, s megsértve érezzük magunkat, ha valaki másként vélekedik felőlünk; pedig igazat szólva, e korban vagyunk törpébbek, hisz szenvedélyeink hatalma alatt állunk.

Nem az ész világos szép mezejére, hanem a szenvedélyek vak ösvényére kívánczunk. Minél hajmeresztőbb ösvények felett visz el ez, annál érdekesebbnek találjuk a helyzetet. Ha egyszer-máskor megjelenik az ész, s komoly, figyelmeztető szavát hallatja, nem értjük meg, mert még nem vagyunk e józanságra megérve. Mi sem unalmasabb előtünk, mint a megfontolás, a komoly megfigyelés; a szenvedélyek által teremtett pillanatok édes benyomásai alatt állunk, melyek jótékonyan hatnak az érzelmekre, a képzeletre, s melyeknek bűvös köréből szabadulni vajmi bajos, talán lehetlenség.

Nem sokat törődünk a holnappal, csak ma jól érezzük magunkat. Eltévesztjük szemünk előtt a maradandót, mert a keblünkben dúló szenvedélyek tiltják a komoly megfigyelést. Mindig csak az érdekes, megragadó után vágyunk; a szépet, a jót, a nemeset feledjük.

Mily más, örvendetesebb képet nyújt ezal szemben az emberi természet azon korban, midőn összeesik az alsóbb vagy elemi, majd később a felsőbb vagy egyetemi oktatás időszakával. Amabban az ember még gyermek, inkább ösztönből, mint belátásból tanul. Kezded előtte fejtegetni a tudomány becsét, s az ezzel összekötött miveltség hatalmát, bizonyos lehetsz, hogy elalszik mellette; de ígér neki csak csillámló mihaszna dolgot, vagy emlékeztet arra, hogy csak az a jó gyermek, ki szorgalmasan tanul — mindjárt elbánhat vele.

Az egyetemi, vagy más fensőbb pályára lépett ifju pedig már mindent meggyőződésből tesz. A szenvedélyek hatalmát nem engedti teljes uralomra jutni maga fölött, nála a józan belátás, a megfontolás viszi a főszeret: meggyőződésből lépik e vagy ama pályára, következőleg figyelmeztetés nélkül is tudja kötelességét. A gyermek még nem érte el a szenvedélyek határát, a felnőtt ifju már az önállóság talapzatára lépett: egyik ösztönből cselekszik, másik meggyőződésből.

Az imént elmondottak azt hiszem némileg világosságba helyezték, miért tulajdonítunk mi oly nagy, mondhatnók döntő befolyást a középtanodáknak a nevelés körül. Nem azért, mintha azok önmagukban valami bevezetett egészet, tökélyt tudnának teremteni, az alsóbb és felsőbb tényezők hozzájárulása nélkül, hanem, mert az emberi életnek oly korszaka van annak megfutására szánva a természetből, melyben a legkorlátlanabb, legzabolátlanabb vágyak, indulatok nyilvánulnak, s melyek az ifjut igen sokszor szélsőségekre terelik. — Az emberi életben ez a legveszedelmebb periodus. — Ép ezért volt szükséges e helyen, a középtanodák kérdésének kapcsolatában, ráutalni azon elemekre, melyek az emberi természetet e korban uralják; mert nézetünk szerint e tanodák szervezése csak akkor felel meg a hozzáköött várakozásoknak, jogos igényeknek, ha az alkotók e momentumokat is tekintetbe veszik.

Az emberi fejlődés különböző processusainak természete, s az ezen természetnek megfelelő tanrendszerek az alkalmazásban is oly sokfélék, hogy a legalaposabb emberismeret szükséges a helyes eszközök megválasztására, azok tapintatos alkalmazására.

Az eddig elmondottakkal egyszerűen utalni akartunk a középiskolák rendezésének kényes voltára: rámutattunk az emberi természet fontos tényezőjére, melyet a számításból kifelelni sohase szabad.

Az a lázas izgatottság, mely korunkban a művelt világ minden népeit mozgásba hozta, tevékenységre készítette, s melynek zászlójára a tanügy terén foganatosítandó széles — körű reform van felírva, — e mozgalom, mondom, hazánkat sem hagyta érintetlenül. Általános a meggyőződés, hogy tanügyünk, tekintve az idáig felmutatott eredményeket, a világért sem ért a tökély azon polczára, melyen a jelen kulturai viszonyokból származó magasabb igényeknek megfelelő lehetne.

Tapasztalható ez különösen a középtanodai oktatásnál, mely téren a felmutatott eredmények mintegy kiáltó ellentétei a modern cultura viszonyainak.

Ez okozta, hogy utóbbi időben hazánkban is csaknem mindenki, kicsi és nagy különböző tehetségekkel, de egyenlő ügybuzgalommal fordult a kevéssé megmunkált tér felé, hogy mindenki érzi, miszerint ütött az óra, melyről e kérdés megoldását tovább halogatni nem lehet.

Igaz, azt sem mondhatjuk, hogy ugyelemi mint népnevelésügyünk, valamint a felsőbb közoktatás ügye neszorulna üdvös javításokra, hisz majdnem mindenütt találunk romokra, félig elkezdett, de még be nem végzett alkotásokra, sőt kísérletekre is; de a mi meggyőződésünk mégis az, hogy mindenekelőtt a középtanodákat kellene rendezni, mert a hiányok e miatt nemcsak itt érezhetők, hanem a nevelés egész organismusa szenved e miatt, igen különösen az egyetemi felsőbb oktatás ügye.

A horvát tárgyalások.

Zágrábból, ápril 9-ről írják: Az itteni mérsékelt politikai körökben a kiegyezési revisió kedvező előjelének tekintik azt, hogy Strossmayer püspök a tárgyalásoktól teljesen visszavonult és mint kijelenté, azokban jövőre sem akar résztvenni. Azt állítják, hogy a püspököt nagyon elkedvetleníté, midőn megtudta, hogy az alap, melyen a kiegyezés pénzügyi része ellen intézett agitációval állt, összedőlts, a neki is, a magyar küldöttség által bemutatott adatok következtében, be kellett vallania, hogy a horvát ellenzék számításai, a kiegyezésnél alkalmazott kulcs elleni recriminációk alkalmával, tévedésen alapultak. Itt általában reménylik, hogy a megegyezés létre fog jönni és pedig nem hosszú idő múlva. Valószínű, hogy nem egy új kiegyezési törvényt alkotnak, hanem a meglévőhez csatolnak egy törvényt, mely az előbbeni némely pontjának módosítását tartalmazza. Azt remélik, hogy a pausalis rendszer elejtetik, s oly módozat fog életbe léptettni, mely mellett Horvátország nagyobb önrendelkezési jogot nyer a nélkül, hogy Magyarországra súlyosabb áldozatok nehezédnének. Hogy a horvát politikuskokban lesz-e annyi loyaltás, hogy „a tévedések“ kiderülte után nyíltan elismerjék, hogy Magyarország helyett nevezetes költségeket fedez, az természetesen ma még kétséges; de a közbéke érdekében kívánjuk, hogy egy legyen. Minél loyaltisabb és nyiltabb lesz a Mazurancs-párt, annál biztosabban számíthat arra, hogy hatástalaná teszi a horvát szélsők tulzásait.

A hadügyi albizottság jelentése az élelmezési, felszerelési és ruházati rendes és rendkívüli szükségleteiről

A közös hadsereg élelmezési, felszerelési és ruházati rendes és rendkívüli szükséglete tárgyában kiküldött választmány az 1874. évre szóló had-

ügyi költségvetés 18. 19 és 20 rendes, valamint 3, és 18 rendkívüli czime alatt előirányzott összegek iránt véleményes jeientését következőkben terjeszti a t. hadügyi albizottság elé:

A rendes szükséglet

18. czime alatt, az intercalaris megtakarítás előző levonása mellett előirányoztatik:

Kenyérré 258,861 egyénre	6,128.285 frt.
Takarmány és szalmára 53,040 lóra	9,020.740 frt.
Tüzelő s világításra 206,999 egyénre	1,369.265 frt.

Összesen: 16.518,290 frt.

A kiküldött választmány e tetteket tárgyalás alá vevén, szükségesnek tartotta mindenekelőtt a létszám kimutatásokat, mint a számítás alapját vizsgálni. Ez alkalommal meggyőződött arról, hogy a hadügyi előirányzatban foglalt létszám több, bársekély tételt tartalmaz, melyhez a t. albizottság hozzá nem járult s ennél fogva ezek kihagyásával megfelelő helyesbitést eszközölt az előirányzati összegben mely e szerint következő módosítások mellett szolgált a választmány tárgyalása alapjául:

Kenyérré 258,787 egyénre	6,126.097 frt.
Takarmány és szalmára 53,040 lóra	9,020.740 frt.
Tüzelő és világításra 206,965 egyénre	1,369.165 frt.

Összesen: 16,516.002 frt.

Ezen összegek az 1873. évi előirányzatban ugyan e czim alatt megszavazott összegekkel összehasonlítva, a kenyérről 743,636 frt. csökkenést, a takarmány és szalmánál 994,004 frt. szaporulatot a tüzelő és világító szernél szintén 78,286 frt. szaporulatot, összesen tehát 328,654 frt. szaporulatot tüntetnek föl, mely különbözőzetek indokolásukat részint a létszám bekövetkezett változásában, részint az árak eltérő számításában lelik.

Az első tényezőt illetőleg a tüzerezredek 13. ütegei kereteinek teljes ütegekké rendszeresítése folytán bekövetkező létszámmelkodés a kenyérről 21,656 frt., a takarmány és szalmánál 111,369 frt. új szükségletet idéz elő; a tüzelő és világító szernél ellenben a beállott kisebbrendű létszám s elhelyezési változtatásokból 172 frt. kevesebbet származik.

Az előirányzatnak alapul szolgáló árakra nézve másrészt a kiküldött választmány az 1873-diki előirányzat megszavazásánál elfogadottakkal való összehasonlítás végett a létszám változásból folyó különbséget eliminálva meggyőződött, hogy a kenyérről ez alapon mutatkozó 765,292 frt. kevesebbet az 1873. elfogadott árak 11.1% csökkenésének a takarmány és szalmánál 882,635 frt. szaporulat 10.9%-al emelkedésüknek, a tüzelő s égőszernél pedig a 78,114 frt. szaporulat 6% emelkedésüknek felel meg.

Ugyanezen eredményünk ki, ha az 1873. és 1874-ben előirányzott összegek az előirányzott létszámmal elosztatván, a létszámok egyes tagjainak jutalékai hasonlítatnak össze.

Ezek ugyanis egy egyénre, illetőleg lóra:

kenyérre	takarmány	tüzelő és világításra
1873-n: 26 ft. 62 kr.	153	6 ft. 22 kr.
1874-n: 23 ft. 67 1/2 kr.	170 ft. 7 kr.	6 ft. 62 kr.

E szerint 1874—2 ft. 94 1/2 kr. + 17 ft. 7. + 40 kr.

Az árak számításában ezen eltérések az 1874. évre a hadügyministerium által részben az utolsó 3 év átlagára, részben az 1873. előirányzati árak megszavazása óta tényleg fizetett árakra alapítvák. Ezeknél biztosabb alapot a kiküldött választmány nem volt képes szerezni, minthogy két még bekövetkezendő, teljesen bizonytalan aratás eredményétől függő tételek kiszámítása valószínűséggel is alig eszközölhető. Tekintetbe véve azonban azt, hogy az utolsó 3 év közt kettő foglaltatik, mely a rendesnél tetemesen drágább volt, míg a kenyérré valamint a tüzelő és világító szerné nézve a kiküldött választmány nem vél az előirányzatban alapos változtatást ezuttal javasolhatni; a takarmány és szalmaárak emelését, csupán a tavali megszavazott arakat tényleg meghaladó mérvében ajánlja elfogadtatni 10.9% helyett tehát 5.28%-kal minek folytán az előirányzott 9,020,740 frtból 5.62%, vagyis 516,000 frt. levonandó.

Ezek folytán a kiküldött választmány az 1874 előirányzat 18. czimo alatt következő összegek megállapítását hozza java slatba:

Kenyérré 258,787 egyénre	6,126.097
Takarmányra és szalmára 53,040 lóra	8,504.738
Tüzelő és égőszerné 206,965 egyénre	1,369.165

Összesen tehát a 18. czim alatt 16,000,000

frtot, az előirányzatot szemben 3.12% csökkenést tüntet elő, sőt az 1873. előirányzat ugyane címén megszavazott összegnél is 187.348 frttal kevesebb.

A rendes szükséglet 19. címén szintén az intercalaris megtakarítás előzetes levonásával előirányoztatik:

Legénységi eledelre 254543 egyénre 11 mil. 783774 frt, mely összeg a létszámnak a 18. címén eszközölt hasonló helyesbítése után lesz. Legénységi eledelre 254,469 egyénre 11.779,674 frtra.

E címen tehát a tavali megszavazotthoz képest 460706 frt emelkedés mutatkozik, melyből 52255 frt a tüzérezredek 13 ütegeinek létszám rendszerítésének következménye, míg a többi 408.451 frt a tavali alapul szolgáló árak, 3% emelkedésének az egyes legénységi évi eledel illetmény 44 frt 65 krról 46 frt 28 krra és így 1 frt 63 krral emelkedésének felel meg. Minthogy a tényleg fizetett árak még ezen előirányzott emelkedésén felül is tetemes felszökkenést mutatnak, a kiküldött választmány ez összeget leszállíthatónak nem véli s a 19. címén

Legénységi eledelre 254,469 egyénre 11 mil. 779,674 frt megszavazását hozza javaslatba.

A rendes szükséglet 20 címén előirányoztatik, a hadügyi előterjesztésben. Ruhára, szereletre és ágyneműre 273642 egyénre és 36029 lóra 8993543 frt, a létszám helyesbítése után pedig ruhára, szereletre és ágyneműre 27368 egyénre és 36029 lóra 802306 frt, mely összeg a tavali címen megszavazott 8093556 frt emelkedést mutat.

Ezen emelkedés tényezői e következők:

a) A tüzérezredek 13 ütegei létszámcsökkentése s más csekély, a létszámban történt változások folytán 25254 frt.

b) A szerelék teljesülése, illetőleg az előző országos bizottságok által a rendkívüli költségvetésekben megszavazott új felszerelési tárgyak, nevezetesen csuklyák, derékszorítók, új főzőedények esőedények, ásók fenntartásának szüksége, valamint a lábbeli cizsmerűb, de egyszerűsített költségesebb előállításá folytán 280 ezer frt.

c) A tavali eszközölt levonások újból beállításá folytán az ezredek iránt fennálló tartozások fejében 442741 frt.

d) Áremelkedés folytán 60755 frt a mi 0.07 százalékos áremelkedésnek felel meg.

A tüzérezredek 13. ütegeinek létszám emelkedéséből a szerelati és ruházati tárgyak fenntartásának, illetőleg helyreállításának szükségéből következő összegeket a kiküldött választmány megszavaztatni javasolja; ellenben a tavali eszközölt levonásokat ezáltal is fenntartani és így az újból kért 442,741 frtot újból törölni véli; míg a nyers termények árának leszállása következtében nemcsak a 0.07% előirányzott áremelkedést nem véli igazolni a tavali megszavazott 8% áremelés után, de 1.88% leszállást véli az árakban eszközölhetőnek s e címen 159,565

forint törést hoz javaslatba, a minek levonásával a 20-ik cím alatt megszavazandó volna.

Ruházatra, szereletre és ágyneműre 273,608 egyénre és 36,029 lóra 8.300,000 frt, a mi a hadügyi költségvetésben előirányzott összeggel szemben 602,306 frt leszállítást az 1873-ra ugyan e címen megszavazott összeghez képest 205,444 frt emelést tüntet elő.

A rendkívüli szükséglet 3 címén a hadügyi miniszteri előterjesztésben előirányoztatik:

1) A hadsereg teljes táborszerű ruházatának és felszerelésének kiegészítésére a folyó szükséglen kívül 300 ezer frt.

2) A tábori tüzérség, az egészségi és szekerészeti csapatok számára a szükséges hadszaporodási készlet kiegészítésére 190 ezer frt.

3) Könnyű gyalogsági ásók, a gyalog csapatok számára való új főzőedények, derékszorítók és csuklyák beszerzésére 50 ezer frt.

4) Tábori sátrak beszerzésére 50 ezer frt összesen 590 ezer frt.

A kiküldött választmány nem tagadhatja, hogy a 4) alatti kivételével, mely új célra vétetik igénybe, s melyet ezáltal a kiküldött választmány törölni véli, már az országos bizottságok által több ízben elismert szükségek fedezésére igényeltek, az idénre azonban még némi megtakarítást vélszükszárítónak, a fedezés több esztendőre szétosztalása által.

Ennélfogva a kiküldött választmány.

1) A hadsereg teljes táborszerű ruházatának és felszerelésének kiegészítésére a folyó szükséglen felül 100 ezer frt törlésével 2 millió frt.

2) A tábori tüzérség az egészségi és szekerészeti csapatok számára szükséges hadszaporodási készlet kiegészítésére 600 ezer frt törlésével 1 mil. 300 ezer frt.

3) Könnyű gyalogsági ásók, a gyalog csapatok számára való új főzőedények, derékszorítók és csuklyák beszerzésére a kért 50 ezer frt, összesen a 3-ik cím alatt 380 ezer frt megszavazását hozza javaslatba.

A rendkívüli szükséglet.

18. címe alatt a határvidéki csapatok szükségletei közt a hadügyi előterjesztésben: Természeti élelmezésre, fűtés, világításra: 155,395 frt.

Legénységi eledelre 178,520. Ruházatra ágyneműre 139,426 frt irányoztatik elő.

E tételekre nézve a kiküldött választmány tekintettel a rendes szükséglet hasontermészeti címénél eszközölt levonásokra a természetbeni élelmezést illetőleg 3.12% vagyis 4850 frt levonását és e szerint 150.545 frt megszavazását,

a legénységi eledelre kért 178,520 frt megszavazását,

a ruházatra és szereletre pedig 1.88% illetőleg 2621 frt levonása után 136.805 frt, megszavazását indítványozza.

veleit. Lábujhegyen belopódzik háló-szobájába s a dagadó vankosokra fejét pihenni lehajtja.

De vajjon tud-e pihenni?... körötte néma és hallgatag minden. Nejének és fiának szuszánását, szívverését megszámlálhatja, ők csendesen alsznak, csak az ő agyát dulja zibongás, csak az ő keble viharzik.

A természet nyugodt lehet, mint jó lelkiismeret, míg az emberi szív, mint vulkán háborog s a szenvedély, mint vihar-korbácsolta tenger örvények mélységeit tárja föl; vagy tajtékot és hullámokat hány.

Ott fekszik ő kincsei között, s mégis szomjuság gyötri... a jelen megadott mindent, mi haldót boldoggá tehet s mégis sovár vágy ragadja lelkét kétes jövő felé.

A reggeli mozgás, a vadászokat szolító kurtók rivalgása, a távozó örök léptei, végre kiragadják őt izzó parázsából dagadó vankosainak s bevett szokása szerint fürdeni és öltözködni távozik.

A reggel nagy Isten áldása, azt érezni, méltányolni s azért hálás szívvel borulni térdre Istene előtt csak az tud, ki küzdelemteljes, ki nyugtalan éjjel virasztolt valaha keresztül.

Bánffy üdülten jelenik meg a reggelinél. Agálytalanságot, gondtalanságot erőltet, de hasztalan. Melyik nő az, kinek a reggelinél figyelmét elkerülné, ha férje az éjjel álmatlanul töltötte? A nő ilyenkor hallgat, de annál beszédesebbek szeméi, aggály és kétely furiáit elfojtani igyekszik, de tekintete szemrehányás nyilatkoztatja.

Ily feszült helyzet közepett a főajtón álló apród belép s magyarországi főurat jelent.

Bánffy neje tekintetét soká ki nem állta volna... csak a háziak távozását várta, hogy nyilatkozzék... Most azonban feláll, nejének kezét némán megszorítja, megcsókolja arcát, homlokát, megígéri, hogy hamar visszatér és gyorsan távozik.

Az ajtónál szembe találja Petroczi Istvánt, karonragadja s bevezeti őt magán-szobájába.

Magyarországi ismerőnk szokásos „adjon Isten” után sajátos nyers hangján szól:

Kelt Bécsben 1873. évi apr hó 6-n.

Pulszky Ág. s. k. Széll K. s. k.

Lónyay s. k. Éber s. k.

Külföldi hírek.

Strassburg, april 12. Egy császári rendelettel a polgármester kitétetett hivatalából, mert a főelnök előtt kinyilatkoztatta, hogy csak azért marad az országban, mivel reméli, hogy a francziák visszatérnek.

Belgrád, apr. 12. Risztics miniszterelnökké és külügyminiszterre nevezett ki. A kabinet többi tagjai egy részben megmaradnak.

New-York, apr. 11. A délamerikai tudósítások San-Salvadorból borzasztó földrengésről tesznek jelentést, melynél 800 személy halt meg; az ingóságokban való veszteséget 12 millió dollárra teszik.

New-York, april 12. Panamában forradalom ütött ki. A nép Correo, volt elnököt, minden vérontás nélkül újra visszahelyezé az elnökségbe.

Florenz, apr. 12. Az olasz király Wimpffen gr. által az ausztriai császár nevében meghívott a bécsi közkiállítás megtekintésére; a király megígérte a látogatást, ha ezt Olaszország politikai viszonyai megengedik.

A „Times” berlini levelezője szerint semmi kétség sem lehet többé az iránt, hogy az orosz kormány nem tesz kifogást az amerikai sajtó képviselőinek a chiwai expeditionális haderő kíséretében utazása ellen. Az attruk turkománok s a chichistari helyőrség közti csatározás febr. 22-én történt. A turkománok a folyam bal, vagy perzsa oldalán, ismételve megtámadván az orosz őrjáratokat, s ellopván az orosz előőrsk közelében táborozó törzsek tevéit, 100 főnyi gyalogság, s 200 főnyi lovaság kudarattal az erődök feletti örködés végett. A perzsa oldalon tetemes számú turkománok összegyülekezését véden észre, az orosz parancsnok tüstént átkelt a folyamon s támadást intézett. A csapatok többeket megölték s megsebesítettek 430 tevéit fogtak el, s az orosz csapatosztály másnap reggel a folyam másik partjára tért vissza. Egy perzsa, ki a turkománok közt foglyul találtatott, a perzsa kormánynak szolgáltatott vissza. Egy újabb csapatosztály fog april 22-ke körül Kideslyből, a kaspi tenger mellett, elindulni, hogy a chiwai határon még jókor csatlakozhassék az orenburgi hadosztályhoz.

Perpignan, apr. 11. A carlisták ma Puyceda elől eltűntek, 300 halottat és sebesültet hagyván hátra; a védők 8 halottat és számos sebesültet vesztek; 6 ház felgyújtott. A carlisták újabb támadásai ellen nagyban folynak az óvó intézkedések.

Barcellonából apr. 9-ről jelentik: A polgári hatóságok felhívták az egyházi hatóságokat, hogy a székesegyházban és a többi nyitva maradt templomokban végezzék a nagyhéti szertartásokat. —

— De kegyelmedhez be sem léphetni bejelentés nélkül... annyi az udvaronc, az ajtónálló, hogy Gyulaféjérvárt sem találhatni többet... ugysegélyen ez fejedelmi splendor... ez fejedelmi pompa!

— Van mit aprítani a tejbe sógor ur... válaszol Bánffy tréfáson aztán, czélzással folytatja — e nyomorult e koldus kis hazában is még csak éldegélünk!

— Girbe görbe ország az Istenadta! no de bora jó van. Szilágy-Csehből jövök sógorom Tököli Imbrustól, van ám ott is mit aprítani a tejbe, de azért a vendéget nem jelentik be.

— Ősi szokásunk ismeretlenül bejelenteni magunkat. Kegyelmed mostanig nem szerencsételtet Bonczhidán s mernék fogadni, hogy most is ügyes bajos dolga miatt fordult be hozzám!...

— Ugysegélyen nem szokásom udvarolgatni... Csernel Pált és KendeMártont kereselem, mert lám kedves sógor ur mozdítanunk kell ügyünkben. A pafi bátyám mal nem tudunk se-hogy zöld ágra vergődni!...

— Nem akar talán megfosztani vendégeimtől?

— Csak Csernel és Kende-t viszem magammal. Krakoban ügyfeleink még néhányan várnak. Fejérvárra akarunk s Apafinál végső kísérletet teszünk. Az öszön nagy pártunk volt a fejedelmi tanácsban, de ő kegyelme az Alispán fejedelelem megbuktatta a beavatkozást... oda is hagytuk azonnal udvarát, pedig ott inni enni ugysegélyen lehet. Ő kegyelmének is gyengeje, hogy ebéd után leisszámagát, s aztán akárki szavára hallgat!

Bánffy a nyers, a sértő nyilatkozat zavarba hozza. Valamit inkább nem undorodik mint a betyár magaviselettől... kevésbe mult, hogy mérsékletét el nem vesztette.

— Fehérvárról aztán — folytatja Petroczi — odább ballagunk. Apafi bátyám csak serlegeiben szereti, de politikájában nem szokott tiszta bort tölteni... Most azonban nyilatkoznia kell... akar-e vagy nem akar pénzt, fegy-

Velarde tábornok tegnap Martorellba érkezett; Barcellonába váratik, hol azonban csak néhány napot fog tölteni fejelemli ügyekben.

Bukarest, april 11. A gyurgyevo-ruscuki dunai vasuti hid építésére vonatkozó s mindkét kamara által megszavazott törvényjavaslat folyó hó 5-én szentesített és a kamarák ülései befejeztettek.

Belgrád, apr. 11. Hire jár, hogy az új miniszterelnöké a senátus mostani elnöke Marinovic ur fog kinevezetni. A ministerium tagja lesz Risztics a belügyek élén. Más tagokról még mit sem hallani.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, aprilis 15-én.

— T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani nehogy a lap küldésében fenakadás történjék

— **Király és királyné ő felségeik és a bécsi szegények.** F. hó 10-én reggeli 9 órakor ő cs. és kir. felségeik a férfi udvari személyzet előllépése mellett az udvari várak-plébánia-templom oratoriumába mentek, hogy a hitszónoklaton s a misén jelen legyenek. Ezen nyilvános templomba menetelnél császár és király ő felsége, mint rendesen, a főkamrás, a testőrségi kapitányok s a főhadsegéd által, császárné és királyné ő felsége pedig, valamint a fhnő ő fensége saját udvarmesterei által baloldaltól kísértettek. A főudvarmesternők s a szolgálattelvő palotahölgyek követték őket. A mise után ő cs. és kir. felségeik ugyanazon módon tértek vissza a belső terembe. A szertartás-terembe érkezve, császár és király ő felsége az ott felállított asztal felső széléhez ment (jobbra), melynél az öreg emberek voltak, s felment a lépcsőkön; Károly Lajos, Lajos Victor, Károly Salvalor, Albrecht, Vilmos, Lipót, Zsigmond, Rajner fhn. urak s Ferenc modernai hg a lépcsők alatt az asztal hosszában foglaltak helyet. A császári kir. főudvarmester az asztal felső végén foglalt állást. A lépcsőkön felül a főkamrás és a testőrkapitányok, a főhadsegéd pedig a felső végén a lépcsők alatt foglaltak helyet, s ugyanott maradtak. Császárné s királyné ő felsége s Mária Immaculata, Erzsébet és Mária fhnők a baloldalt a nők asztalához mentek. Most az étket az asztaloknál és nemes apródok által feltálatlaltak. Király ő felsége azokat a hordó doszkákról elvenni s az öreg emberek elé az asztalra helyezni méltóztatott, míg királyné ő felsége az étket a 12 legidősbik elé helyezni méltóztatott. Az étket elhordása után mindkét asztal gyorsan kivetett a teremből. Most egy udvari káplán a napi evangéliumot éneklé el. Az evangélium ezen szavainál: „Et coepit lavare pedes discipulorum” király ő Felsége letérdelt, s egyik öreg embertől a másikhoz menván, végbevivé a lábak megmosását s megszáritását. Királyné ő Felsége, király ő Felsé-

vert adni, hogy szervezzük magunkat. Ghika Demetertől meghívó leveleink vannak s ha itt megtagadják a vér- és fajrokonságot, odább állunk Havasalföldre, onnan a vajda Stambulba kalauzol bennünket, szöszölönk leend... s mig Erdély köntörfarol, majd segít az oláh s a török... No, de hol vannak Csernel Pál, Kende s a többiek?!

— Az öreg Csernel szobájában bibliát olvasgat... A többiek hajnal óta vadásznak.

— A nyüstyt!... s hogyan találkozhatni vélek?

— Estve előtt nem érkeznek haza... de sógor ur bevárja őket... Bonczhidán a gazda én vagyok s a vendéget könnyen elbocsátani nem szoktuk!...

— Ugy segélyen utam sielő... de bevárom ő kegyelmeket... találkozásunkat úgyünk érdeke igényli... addig az öreg Csernel Pált fölkeresem engedelméből!

— Bánffy megzördíti az íróasztalán álló kis ezüst csegetttyüt, a belépő apródnak megrendeli, hogy a nemzetes nagy urad Csernel Pál ő kegyelméhez vezesse.

— Alispán — fejedelelem! — szól Bánffy, midőn magára maradt méltatlankodásának szabad folyamot engedvén, — ti meg azt hiszitek valamennyien, hogy valódi fejedelmek vagytok!... gunyoljátok hegyeinket, fejedelmünket, szabadságunkat, és ezen vendégszerető kis országot, mei, egyedüli védhelyetek, magatok zuditottátok a nemesist magatok ellen, de rajta urak!... csak rajta!... Eröss akaratom főken tartotta hevemet, de ugysegélyen visszaadom a trónt!... Gyors futárom holnap délbén Fejérvárt leend... mig a ti küldöttségetek csak holnapután vagy azután érkezhetik oda. Kötelességem megírni a fejedelemnek, hogy minő zivatar készül a számára, hogy a Királyhágó ormain átvonult vészterhes felleg-csoport zsenge vetéseinket fenyegeti... igen megírom, ez kötelességem, mert szavam adtam, hogy védeni fogom a fejedelmi tekintélyt!...

(Folyt. köv.)

gével egy időben letérdelt, a 12 nőnek lábait megmosta, s azokat megszártta. Erre király ő Felsége az öreg emberek, s királyné ő Felsége a nők nyakába ezüst pénzzel telt erszényeket akasztott. Mihelyt ez megtörtént, ő Felségeik leszállottak a lépcsőkről s az udvari személyzet előlépése és kísérete mellett a belső lakosztályba tértek vissza.

A feltámadás ünnepe. Szombaton a támadás szent ünnepe, nem csak ájtatosan, de díszesen is folyt le. A helyben állomásozó cs. kir. katonaság közül egy zászlóalj a zenekarral egyetemben már d. u. 5 órakor sorvonalt képezett a nagytemplom előtt, honnét 6 óra után megindult a díszes s magasztos körmenet, melyben az ur feltámadásának emlékét szokta ünnepelni a keresztény világ. A piac környékét egészen elborította a népség s így népebb volt az, mint valaha. A szertartást főtiszt. L. Önhárt Ferencz apát-plébános ömlga végző, nagyszámu segédlettel. A honvéd és sor katonaság tisztikara diszruhában szintén jelenlétével emelvé az ünnepélyt, mely 1/2 7-re tért vissza a templomba, hol a hálaíma zsolosmái zengedeztek. Szép változó időjárás volt, sőt annyira változó, hogy a katonaság megjelenésekor rövid ideig tartó záporban részesült; de csakhamar elvultak a terhes fellegek s az ég a maga valóságos színpompájából mosolygott az emberiség hálaünnepére. A keresztény világ ezután a kegyesrendiek templomát kereste fel, hol Pichler Bódog vezénylete mellett egyházi orchestrum működött, szóval mindenütt s mindenben nyilvánult ez alkalommal a feltámadás szent ünnepéhez illő áhitat.

Egyik helybeli lapban azt olvastuk, hogy az erdélyi kath. p. megye congressusa már össze is hivatott májusra; mi e részben semmi bizonyosat se tudunk, s így szabadon ama hír alaposságában kétkedünk.

Szép áldozatkészség. A napokban történt egy műtét Dr. Brandt József és Dr. Török Aurél egyetemi orvos tanár urak által végezve, melynél egy sajátságos áldozatkész fiatal ember is főszerepet játszott. E fiatal ember ugyanis karát felmetszetni hagyta s a friss egészséges vérből mintegy 5 unciányit fogtak fel a tanár urak s e vérmennyiséget, egy haldokló ereibe bocsátották. A kísérlet eredménye azonnal mutatkozott s a friss bebocsátott vér némi tett erőre villanyozta a haldoklót, s életét még egy egész napig fenntartá.

Vizakna város képviselő-testülete Deák Ferenczet, Pauler Tivadar miniszter urat s Tóth Vilmos urat, nagy érdemeik elismerésül tiszteletbeli polgáraiá választotta, s az illető uraknak az igen díszesen kiállított okleveleket s városi küldöttség már át is nyújtotta.

Miután az igazoló választmány ülései, a törvény rendelete szerint nyilvánosak, hogy az illetők jogaikkal élhessenek, ezennel hivatalosan tudatni kívántam, miszerint az első ülését a nevezett bizottságnak e f. hó 17-re tűztem ki d. u. 3 órára. Helyiség a communis terme.

Legid. gr. Bethlen János, bizottm. elnök.

A műkedvelők mult vasárnap előadása 306 frt 47 kr. tiszta jövedelmet, 10 frt 50 kr felülfizetést és így összesen 316 frt 97 kr eredményezett elhunyt színművésznünk Egressy Gábor síremléke részére.

A kolozsvári m. k. egyetemen a második félévre a beiratások f. hó 17-én az az csütörtökön veszik kezdetüket.

Uj csolnakázó hely. Veress József, a monostori sörház bérloje szombaton bocsátotta át a közforgalomnak a sörház melletti csak most átalakított csolnakázó helyiséget. Vendégeinek kedves szórakozás kínálok ez által, csak hogy a jó sör(?) ereje nem kezeskedünk vajjon olykor-olykor nem engedni e teljesedni: Csolnak libben, libben, s bennülő kihepen.

A kolozsvári lövölde igazgató választmányára a pesti lövész-egylet ünnepélyén képviseltetni óhajtván a nálunk is pár hó alatt életbe lépő egyeletet, e végből Tompa János urat küldi fel, kinél valóban szakértőbbre aligha eshetett volna a választás.

Kinek a bokréta, kinek a taps. Vasárnap megtörtént és pedig szerencsésen, meg lehetős sikerrel az első műkedvelői színi előadás. A szereplő személyek játéka mennyire felelt meg a várakozásnak? erről színi szemlénk emlékezik meg. Hogy azonban nagy volt a pártfogás a közönség részéről, mely egész a zsufolásig megtölté a színházat annál inkább sietünk feljegyezni, mert ugyszólva ez buzditás a jövőre, a most eléggé életrevalónak bizonyult s közelebből végkép megalakuló társaság működésére. A hölgyeknek koszoru és taps, a férfiaknak pedig taps volt bővíben s mit itt végül megörökítünk az nem más, mint az otthoni asszág, mely a szereplők részéről bennünket egészen meglepett.

Boér János jubileuma jövő vasárnapra halasztatott.

Pál József, városunk közkedvességi öreg orvosa, kinek jó kedélye kifogyhatatlannak látszott, vasárnap reggel jobblétre szenderült. Béke porai felett.

Bánffy-Hunyadon, Hory Farkas síremléke javára „Az elkényesztetett férj“ vigjátékot nehezen adhatják elő, mert Eichner Anna, ki benne fellépett volna épen ma itt is fel kell lépjen az „Aranyparaszt“-ban. Két helyt persze nem játszhatik.

Tavaszi hírdetői. Nagy-Szebenben a első teljes lombozattal bíró fa az idén (hárs) a nagy kaszárnya melletti fal tövében látható, ugyanott megjelent már az első cserebogár is, sőt Orláthon és környékén golyák nagy tömegben foglalák el kissé szellős nyári lakhelyeiket.

Különös neme az öngyilkosságnak f. hó 2-án a hójesini (choteborg kerületi, Csehország) tehén pásztor, valami családi viszály miatt annyira elszomorodott, hogy fogta magát és egy bika szarvára felakasztá magát. Csodálatos hogy a bika megállott.

Nagy tűzvész pusztítá el Nagy-Ekemező községét (Medgyes mellett fekszik, de Nagy-Szebenhez tartozik) apr. 8-án d. e. 9 órától kezdve, a midőn is hihetőleg gonosz kéz által szítva oly tűz ütött ki, mi által alig egy óra alatt 70 lakház, a hozzá tartozó gazdasági épületekkel (a bennők volt takarmánnyal, eszközökkel együtt) a lángok martaléka lett; így 144 gazda lett koldussá, az összes kár megközelítőleg 108,600 frtra tehető. Annál sujtóbb a lakóokra nézve e baleset, mint-hogy a mult években jégeső és vizár pusztítá el vetéseiket.

Sz. 1083. 1873. k. ú. A nagyméltóságú m. kir. igazságügyi miniszter urnak 1872. június 22-én 6262 sz. a. kelt rendelkezése következtében a helyi börtön fegyenczek munka ereje bérbe adatván, a fegyenczek eddigi foglalkozásaik- és társadalmi volt állásokkal megegyező munkát 1872. oct. 1-étől kezdve naponta 5 órán át a börtön udvarán teljesítenek. Azon letartóztatottak pedig, kik a vizsgálat érdekében a közmunkától távol tartatnak, naponta 2—3 órai sétában részesülnek. Ennek következtében a „Kolozsvári Közlöny“ f. hó 10-én megjelent 83-dik számában az ujdonságok rovatában felhőzött azon állítás, hogy a helyi börtön fegyenczei között e hó folyamán mutatkozott 6 scorbut eset „a foglalkozás és ezzel egybekötött mozgás hiány“ következménye — merőben alaptalan. A kolozsvári kir. ügyészségtől. Kolozsvárt, 1873. április 11-kén. Sebestyén Mihály kir. ügyész.

Hogy mily árakat fizetnek a párisiak egy-egy festményért, az egy f. hó 7-kén a „Drouot“ palotában tartott képgyűjtemény elárverése alkalmával tűnt ki. A képtárt, mely egy magános műbaráté volt, 1,398,500 frankért árverették el. Legdrágábban (62,000 frankkal) fizették meg Troyon egy festményét (a rév); ugyanannak egy másik festményéért (báránypásztor) 41,700 meg egy másikért (naplemente) 27 ezer 50 frank. Rousseannak egy tájképeért 60—100. Delacroixnak Medeájáért 59,000 francot. S több ily mesés árakat fizettek. A legalsó összeg, min képeket vásároltak 23,000 franc volt. Ugy látszik Franciaországban van és maradt pénz az 5000 milliós hadiszaroz fizetése daczára is.

Képcsarnok.

A fekete oroszlán szelidítő.
(Renz circusában.)

(Vége)
Nem hallgathatjuk el azt, hogy Delmonico vesszőjét igen merészen használja. A levegőben villámgyorsan megforgatott eszköz valóságos korbácsozónt zudit az oroszlánokékre, mi a fellvillanyzó hatás és az általános ordításból itélve, nem igen kellemesen csiklandozza őket. Egy rögtöni fordulattal élőképüket rendez a kalitkában; az oroszlánokat különböző irányú állásra és ugrásra kényszeríti, úgy, hogy némelykor maga is el-tűnik a nagy nyüzsgésben. Az ember ezen véletlenül megjelenő tableau-kat esetlegesenek hajlandó tartani, de a kinek alkalma volt állatszeli-dítőket látni, tudja, hogy ott minden állatnak ki-van osztva szerepe. Az egyiknek ezen, a másiknak azon az oldalon kell ugrani, a harmadiknak a vállon keresztül; ennek itt, a másiknak amott leg-guggolni. Valahányszor az eljárás bevégeződik, a szelidítő magával szemben csoportba gyűjti a bandát, győzedelmesen és büszkén néz szemükbe; valóban féltelen, fenséges és borzadalmos e tekintet. Azután hátrahúzódik, hová egy fiatal nőtény oroszlán követi, s le ül; egy nagyobb a rácsotny szögletében áll felegyenesedve, s egy pillanatig a fiatal nőtényere hajol, magát kinyugodni; megint felermelkedik, s gyöngéden simul egy felegyenesedett társára. A berekesztést, amorgó, ordító és bőgő csapat közötti köteles lövés képezi, mely után jelt adnak a szekrény ép oly gyors elhagyására, a mint jött. „Sokáig tartott“, — sohajtanak fel a nők, kik támlás székeikben felegyenesedve ültek, hogy adott esetben szabályosan és kellemesen essenek vissza az el nem maradható ájulás miatt. De én nem így gondolkoztam; úgy vélem, Delmonico még leg-alább egy negyed óráig mulathatna növedékeivel, anélkül, hogy csak egy haja szála is meggörbüljön. Patty esete nálam nem mérvadó. — Azon ezer meg ezer állatszeli-dítő közül, kik mindenfelé kóborolnak, egyet-egyét csak nagyon ritkán ér hasonló szeren-csétlenség.

Ez állatok tömegben rettenetesebben néz-nek ki, mint minők valóban, mert nem kell feledni, hogy hosszú előzetes torturán mennek keresztül, mely vakoká, és szelidekké teszi. A szánalomra méltó puszták királyát a legcsekélyebb vétség miatt is vasra teszik az előadás után, s verik mind addig, míg a vadságnak utolsó szikrája is kialszik belőle. A nyugtalan közönségnek természetesen még sejtlem sincs a nagy gyakorlatot megelőző kinos elő-készületek és munkálatokról. A színpad mögötti kép sokkal megragadóbb, mint az egész idegrázó előadás. A folytonosan tartó fenytetés, s a szelidítő kezéből való ezzel összekötött étetés, az állatokat utoljára még bizalmasabbakká teszi, mint azt egy előadás pusztá megtekintése után megítélni lehetne. Az állatszeli-dítőket gyakran meglehet lepni abban a pillanatban, midőn növedékeikkel barátkoznak. Párisban ép akkor láttam egy állatszeli-dítőt, [midőn egy hiénával nagyon kurtán bánt el. Ez ember 12 darab különböző vadat: farkasokat, hiénákat, medvét, oroszlánt, leopárdot hordozott egy közös-kalitkában, s abban ételte és korbácsolta meg a társaságot bevett szabály és szokás szerint.

Egy hiéna a kimenetel alkalmával nem engedelmességet, sőt ellent akart állani. — A szelidítő, egy izmos ember, röviden bánt el vele; nyakon csipte, rá lépett lábaival, s egyedül vonszolta lak-osztályába. — Egy néző kérdezte, vajjon azt az oroszlánnal is megmerné-e tenni? „Oh igen miért ne“ felelt, s az oroszlán kalitjába sietett, hatalmasan pofon ütötte, s ismét kilépett belőle. A mi Signor Delmoniconknál még egy megjegyzendő: fekete bőrszíne. Ismeretes tény, hogy az oroszlán, de mindenek fölött a tigris eredeti szabadságában sokkal hamarabb megtámadja a benszülőtteket, Africa négerét, vagy India indussát, mint a fehéreket. Ezeknek nagyobb tekintélye van ellőtük; e jelenséget többféleképpen magyarázzák. Signor Delmonico tehát kétség kívül többi állatszeli-dítő collegáival szemben hátrányban van. Még erélyesebb fellépése sem volt képes, e hátrányt megszüntetni. De mégis? E kérdésre nem adhatok feleletet. — Elég annyit, hogy daczára azon előnynek, melyben mint fehér részesülnek, daczára az előre-bocsátott kemény dressuráknak, még se vállalkoznék arra, hogy egy este az előadás alkalmával helyet-tesitem.

Nemzeti színház.

Vasárnap apr. 13-án Egressy Gábor síremléke javára, „Az üldözött ártatlanság“ és „Az egyetlen leány“ két kis egyfelvonásos vigjáték adatott műkedvelők által.

Mindenek előtt a közönségnek, az elhunyt jeles színművész emléke iránti kegyeletét említjük elismeréssel, melyről a zsufolásig megtelt ház, midőnt egész színidény alatt észlelni alkalmunk nem vala — szépen tanuskodott; de elismerés illeti a műkedvelőket is, kik az eszme kedveért tulhelyez-vén magukat a pályatörés nehézségein, előtélétein, nem rettenvén vissza egy nagy közönség előtti föl-lépésnél rendesen bekövetkezni szokott lámpazavar eshetőségeitől, teljes igyekezettel működtek azon, hogy Kolozsvár műpártoló közönségének arra, hogy a hazai közczél segélyezéséhez filléreivel járulhas-son a lehető legkellemesebb és mulatságosabb al-kalom nyujtassék.

Az előadás a gyakori próbák eredménye, a pontosság és siker fölismérhető volt; a szereplők meg lehetős otthonoságot tanusítottak, de kiemelnünk kell azok ügyességét, kiknek előbbi életpályájuk vagy hajlamaiknál fogva mai szereplésük nem első föllépésük volt, s végre az előadott szindarabok megválasztását is helyeselnünk kell, mert egyike a jelen idény alatt is adatván, ismeretes de kedvelt kis vigjáték, másika pedig a közönség nagyobb része előtt egészen új és ismeretlen vala.

Hét fón folyó hó 14-én került színreitt elő-ször „Az apa büne.“ Színmű 5 felvonásban, Gabauriean francia regényirő alapeszméje után írta Haray Victor. E színmű előadása nagy érdekelt-séget keltett széles körökben, mit tanusított a csak-nem zsufolásig megtelt színház.

De sajnálatlalt kell bevallanunk, hogy az érde-kelttség jogosultággal maga a színmű legcsekélyebb mérvben sem igazolta. Legnagyobb hibája a sok között a drámai cselekmény hiánya; a szereplők semmit sem cselekszenek a színpadon, de nem is cselekedhetnek, mert mindegyik a főbbek közül azzal van elfoglalva, hogy elmondja, miszerint évek óta vagy előt ezeket, meg ezeket csinálta, a miért neki most vagy ezután bűnhődnie kell. E mellett a szín folytonos változása, a szereplők változatos-sága a nézőt kifárasztják annyira, hogy utoljára már azt sem tudja hol és kik által történhetik az, mi a színen foly. Hőse e műnek, a mint ezt a néző az 5-ik felvonás végén megtudja, Gerdy Noel, ez infamis, megátalkodott gonosztevő, kétszeres gyil-kos, sokszoros tolvaj és fekete lolkü fiu, ki nemhogy szájalmat, részvétet vagy gyűlöletet gerjesztene ve-szélye iránt a nézőben, hanem gerjeszt utálatot, melyet minden becsületes embernek éreznie kell ily semmiházi iránt, ki egy kedvesért, egy könnyelmű nőért képes ilyeneket elkövetni. Mivel van indo-kolva a Gerdy Valerie bűnhődése, — semmi-vel, hiszen ő nem is vétkezett, ő ártatlan áldozat-ául esett egy félreértésnek, miért nem csinál-

inkább belőle s régi kedvességéből Commarin Arthurból egy turbékoló párt, úgy is megérde-melték.

Az egészben két szép és nemes jellem van, a d' Arlange Clairé s a gróf Connerin Alberté, de a melyeket már százszor meg százszor és jobban hallottunk megénekelve. De hát azt is honnan tud-juk, hogy szeretik egymást. Tudjuk, mert d' Or-lange Clair meg a másik is elmondják, hogy ők életüknel stb. stb. jobban szeretik egymást... maga mondja, el kell hinnit.

Még legerőteljesebb a Commarin Arthur jel-leme, egyénisége, melyet Szentgyörgyi jó felfogás-sal, mely érzellemmel és sajátos modorosságától menten alakított.

Maga e mű nyelvezete elég gyakorlott kézről tesz tanúságot, de ez nem menti meg a művet, ha a játszóknak nem lett volna annyi kedv és buzga-lom, mint a mennyi valóban volt, s a melynek tul-lajdonítható, hogy szerzőt két ízben kihívták.

Maga az előadás a darabhoz mérten sikerült-nek nevezhető, miben az oroszlánrész Boér Em-mát és Némethy Irmát illeti, kik mindketten megér-demlett tapsokat arattak. Kovács Gyula játéka megfelelt a Gerdy Noél alakjának, a mennyiben színezése csak egy halvány alakot mutatott és mu-tathatott.

Nem hagyhatjuk említés nélkül a többi szerep-lőket. Eichner Annát, Halmit, valamint a sze-repeiket elég jól betöltő Krasznait és Parra-ghot sem, magának az ismétlésekkel teljes mű-nek sikort nem jósolhatunk.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrend-del indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul na-pontként háromszor, reggeli 8, délután 4 és est-véli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szeben, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyors-kocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul na-pontként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvárt és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre na-ponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra na-ponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászszal: Ko-lozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és köz-belső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tul-suly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Ko-lozsvárról Deészig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tul-suly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 kraj-czárjával mértföldenként számíttatnak, azon meg-jegyzéssel, hogy a megkezdett méföld egészbe szá-míttatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényel-mére az intézet minden lehető kényelemről gon-doskodik, reméli további pártfogásaikat is meg-nyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

April. 12-ről. 1873 5% metaliques 70.35
nemzeti kölcsön 72.75 1860-diki államköl-
csön 103.50. Bankrészvények 953. Hitelrészvé-
nyek 333.— London 108.70. Ezüst 107.60
Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.68 1/2

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 79.
—. Temesi 77.25. Erdélyi 77.25. Horv. Szlavon
83.25.

Felölös szerkesztő Sándor János.

Nyiltér.

Sorsjáték.

Budai (ápril 12.)

22. 11. 89. 4. 54.

Közelebbi húzások

N.-Szeben, Temesvár, Bécs.

Borza

m. k. Lotto-irodájából.

Árlejtési hirdetmény,

A kolozsvári állami képezdek igazgató tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a tanítónő-képezde kétvizközi, úgynevezett b. Wesselényi-féle telkén, egy régi épületnek gyakorló iskolává leendő átalakítása és az egész teleknek, minden oldaláról, újbóli bekerítése, a folyó 1873. évi **aprilis hó 21-én** délután 3 órakor, a helyszínén tartandó árlejtés útján ki fog adani, miről vállalkozni kívánók, oly megjegyzéssel értesítenek, hogy a tervrajzot és költség számítását az árlejtésfeltétel ekkal együtt nevezett képezdek gondnoka Olasz Károlynál, b. magyarutca 40 sz. a. előlegesen is megtekinthetik.

Az igazgató tanács határozatából
Kovátsi Antal,
jegyző.

Sz. 795—1873. 777 3—3

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az országos Károlina kórház újja építésére vásárolt kertek, u. m. az alsó-szénutca, vagyis muzeum-utca szögletét képező, azelőtti Barátok kertje és a Muzeum szomszédságában levő volt Heczeg-féle kert a folyó évre hásonbérbe adandók, és hogy a bérbeadás írásbeli ajánlat folytán többet ígérőnek a kórház-igazgatósági irodában **folyó hó 17-én reggeli 10 órakor** fog megtörténni.

Felhívtnak tehát mindazok, kik ezen kertek valamelyikét bérbe venni szándékoznak, hogy a bérbeadás feltételeit az irt irodában tekinthetik meg, és az ezen feltételekre alapított ajánlataikat folyó hó 17-én reggeli 9 óráig a kórházigazgatósághoz adják be.

Kolozsvárt, 1873. április 7-ik napján.
Az országos Károlinakórház igazgatója.

Dr. Bakonyi József s. k.
igazgató.

779

1-4

Buziási vasfürdő

Magyarországon, Temesvártól 2 óra távolságra, mely a **continens legerősebb vasfürdői** közé tartozik s egészséges vidéken fekszik, a fürdőidényt 1873 május hó elején nyitja meg.

A buzai fürdő gyógyhatása **vérhiány, méhbajok, fehér-folyás és magtalanság, továbbá arena, gomor-, hólyag-, és végbélhurut, ideggyengeség és tehetetlenség, aranyér, aszkór és hypochondria** ellen tapasztalatok által eléggé bizonyítva van és híres lett. Ivás-, savó-gyógy meleg kádásfürdők, hideg szabad fürdők s zuhanyok.

Temesvár, Buziás és Lugos közt naponta kétszer közlekedik posta és gyorskocsi. Távirda-állomás.

Bővebb felvilágosítással szolgál a fürdő-kezelőség.

Bertalan Lajos,
haszonbérelő.

Kis részletfizetésre

évnegyedenként vagy havonként

árulunk egyes sorsjegyekre szóló részletjegyeket, tetszés szerint egybeállított csoportokban s a legutányosabb feltételek mellett.

Mindjárt az első részlet-fizetés teljesítése után s a részletek törlesztése közben egyes-egyedül valamennyi sorsjegy nyerő számaira játszik a vásárló!

A közelebbi huzásokra

különösen ajánljuk:

az 1864-ki sorsjegyeket

huzás április 15-én, főnyeremény 220,000 frt,

a braunschweigi 20 talléros sorsjegyeket

huzás május 1-én, főnyeremény 20,000 tallér,

a magyar elsőbbségi sorsjegyeket

huzás máj. 15-én, főnyeremény 150,000 frt.

a 3%-os török sorsjegyeket egyenként 400 frtjával.

Huzás június 1-én, főnyeremény 300-000 frank.

Az osztrák ipar-bank Részletfizetési osztálya

azelőtt

Fürst Ede

Bécs, Szt.-István tér.

780

2-4

749

24-30

A bécsi

Commissions-Bank

váltóirodája

Schottenring Nr. 18

vételjegyeket

bocsát ki

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a legelőnyösebbek közé számíthatók, mert egy ily vételjegy minden tulajdonosának alkalom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezenkívül 30 frank arany és 10 frt. bj. kamatfelvetésben részesül.

A. csoport (évenként 16 huzás.)

Havi részlet 10 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4 sorsjegyet kap:

1 5%-os 1860-ki 100 frtos államsorsjegy, főnyeremény 300,000 frt. a kihuzott sorozatos jegyet 400 frton visszaváltjuk.

1 3%-os 400 frankos török cs. sorsjegy, főnyeremény 600,000 frank, 300,000 frank aranyban.

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tallér levonás nélkül.

1 innsbrucki (tirol) sorsjegy, főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport (évenként 13 huzás.)

Havi részlet 6 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő sorsjegyeket kap:

1 3%-os török cs. 400 frankos államsorsjegy, főnyeremény 600,000, 300,000 frank aranyban

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tallér minden levonás nélkül.

Szász-meiningeni sorsjegy, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.

Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5%-os államsorsjegyekre, havi részlet 6 frt.

Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 frt.

Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 frt.

Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 frt.

Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

Továbbá vételjegyek innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

A tőzsde-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóirodája is minden, bármi nevet viselő bank-, váltó- és tőzsde-üzletet.

Látváltók, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacaira a legutányosabban állítatnak ki.

Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és pontosan teljesítenek, s a tőzsde-iroda által vásárolt értékpapírokra, és váltókra, a pénzpiac időnkénti állásához képest a legutányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.

Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-től este 6 óráig maradnak nyitva.

Vidéki megrendelések pontosan és utánvétel mellett is eszközöltenek. Nyeremény lajstromok minden huzás után ingyen és bérmentesen küldetnek meg.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvosa dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45. E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

661

50-*

Tanács és segély azok számára,

a kik szemgyengeségben szenvednek, s főleg megerőltetett tanulás és fárasztó munka által szemüket elrontották.

Iju korom óta meg volt nekem is az a roszt szokásom, hogy az éj csöndét választám tudományos munkákra. Ez, valamint sok fáradtságos optikai és finom matematikai munkát által szemem annyira meggyengült, hogy annyival inkább félhettem teljes megvakulástól, mert folytonos gyuladási hajlam állt be, a mely a leghíresebb orvosok évekig tartó gyógyításával is dacolt. E szomorú körülmények közt sikerült egy szert találnom, a melyet már 40 év óta a legjobb sikerrel használok. Nem csak azon tartós gyuladást szüntette tökéletesen meg, hanem visszaadta szememnek is teljes erejét és élességét, úgy hogy most 75 éves koromban szemüveg nélkül olvasom a legapróbb írást is, s mint fiatal koromban a legjobb látásnak örvekedek. Ugyane kedvező sikert tapasztaltam másoknál is, a kik közt többek voltak, a kik a legélesebb pápaszem segélyével sem voltak képesek hivatásukat teljesíteni. Ezen szer kitaró használata után eldobták a szemüveget, s szemük azelőtti élességét visszanyerték. E mosdó szer egy illatos szesz, a melynek alkotórészeit az áizsnövény képezi. Nem tartalmaz sem drasticumokat, sem narcoticumokat, sem fém vagy más veszélyes részeket s Erdélyben valódi minőségben **Teutsch J. B.-nél Segesvárt** kapható. Nagy üvegét 2 frt. 40 kron, a kisebbet 1 frt. 80 kron o. é. használati utasítással. Azt tanácslom tehát a szenvedőknek, hogy hozzassák meg e szeszt, mert egy üveg soká elég használatra, s csak csekély adag folyóvízzel vegyítve kis fehér folyadékot ad, a melylyel reggel és este, valamint fárasztó munka után kell a szem környékét megmosni. A siker igen jótékony és üde s egyuttal az arczbőr frissességét is emeli. Örülni fogok, ha általa főleg azokon lesz segítve, a kik ernyedetlen munkásság mellett az igazság világának föllelésében, szemük világát veszélyeztetik. E szer használata folytán a fiatalságnál annyira divatosá vált elferdítő szemüveg hordásnak is elejét vehetni, a mely a legtöbb esetben inkább rongálja mint erősíti a szemet. A szemüveg csak a szem hibás szervezetén segíthet, de egészséges vagy elgyengült szemeket soha sem erősíthet vagy gyógyíthat meg.

A híres dr. Romershausen-féle szem-lél mindig készen

kapható és pedig

egy kis üveggel 1 frt. 80 kr., egy nagy üveggel 2 frt. 40 kr. o. é.

Teutsch J. B.

raktárában

Segesvárt,

Elárúsítók nagyobb megrendeléseknél megfelelő árleengedést kapnak.

5-12

768.

Bollinger Ferencz bécsi gépmérnök.

újanjavított s újabb időben legkeresettebb

HORDOZHATÓ JÉGPINCZÉK

gyára, ajánlja legelősebb jégpinczét sör és bor sat. számára, jég-hűtő készületek, ételek, tej hűs, zstrmemek sat. eltartására, víz-hűtő készületek, tagylal-gépeit és reservoirjait fagyalt számára, aránylag legelősebb árban. Ajánlja továbbá az emített ézég pezsgő- és onpezsgő-csapajait hordó dugaszait, pincze felvönőit, jégkészületekkel és a nélkül, s mindenféle igazításokat eszközöl, valamint csapokat és dugaszokat újakkal becsereél. Megrendeléseket az emített tárgyakra, valamint vendéglők és kocsmák be- rendezésére ellógad, pontosan és jutányosan teljesít, s kívánatra mintákkal és árjegyzékkel szolgál.

gyári főraktár, Bécs, Wieden, Heumühlgasse Nr. 2.

A kolozsvári

hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frittól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frittól kezdve telek-könyvezett birtokra 24¹/₂ vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6³/₄%-ot tesz.

az igazgatóság.

(21)